

CANELOBRE

63

REVISTA DEL INSTITUTO ALICANTINO DE CULTURA JUAN GIL-ALBERT / VERANO 2014 / 23 Euros

GERMÁN BERNÁCER Y LA EDAD DE PLATA EN ALICANTE

VICENTE BAÑULS, JULIO BERNÁCER, EMILIO COSTA, JOSÉ CHÁPULI,
AGUSTÍN DE IRÍZAR, OSCAR ESPLÁ, FRANCISCO FIGUERAS PACHECO,
JOSÉ GUARDIOLA, EDUARDO IRLES, GABRIEL MIRÓ, EMILIO VARELA, JUAN VIDAL.

CANELOBRE es una publicación
del Instituto Alicantino de Cultura
Juan Gil-Albert, Organismo Autónomo
de la Diputación de Alicante.

Número 63
Verano 2014
23 Euros

Depósito Legal: A-227-1984
ISSN 0213-0467

Imprime: Ingra Impresores

CANELOBRE

Dirección

Queru Blanco Casanova

Subdirección

Pilar Tébar Martínez

Consejo de Revistas

Carmen Alemany Blay

Miguel Ángel Auladell Pérez

José Luis V. Ferris

Santiago Linares Albert

Víctor López Arenas

Ricardo Matas Pita

Rafael Poveda Bernabé

Diseño

Caurina diseño gráfico

Número monográfico de *CANELOBRE*

Germán Bernácer y la Edad de Plata en Alicante

Coordinador

Emilio Soler Pascual

Agradecimientos

Alfredo Campello, Alicante Vivo, Amparo Martínez Cremades, Ana María Bernácer Guardiola, Archivo Fotográfico de la Diputación de Alicante, Archivo General de la Administración (AGA), Archivo Histórico Provincial de Alicante, Archivo Municipal de Alicante, Biblioteca Gabriel Miró de la Obra Social Caja Mediterráneo, Biblioteca Pública del Estado Alicante, Carmen Aranda López, Colegio de Arquitectos de Alicante, El nostre Alacant d'antany, Familia Vidal, Ignacio Jiménez Raneda, Ilustre Colegio Provincial de Abogados de Alicante, José Payá Bernabé, Josefina Bueno, Kike Abad Monllor, Logia Constante Alona, Manuel Sánchez Monllor, Obra Social de Caja Mediterráneo Centro de Legados, Rafael Poveda Bernabé, Ricardo Matas Pita, Rosa Mª Castells González, Sede Universitaria Ciudad de Alicante, Urbipedia.

Solapas

Invitación a una fiesta en casa de Óscar Esplá firmada por amigos y familiares asistentes, 1919.

MINISTERIO DE EDUCACION NACIONAL

DIRECCION GENERAL DE ENSEÑANZA PROFESIONAL Y TECNICA

Documento de identidad

Núm. -4-

correspondiente a

D. Germán BERNACER TORMO =

Catedrático numerario ==

de la Escuela Central Superior de Comercio,
cuya firma es:

Germán Bernacer

Germà Bernàcer i la Universitat d'Alacant

La figura de Germà Bernàcer suposa per a la nostra ciutat i per a la Universitat d'Alacant una fita de compromís amb la divulgació i el coneixement davant el qual no podem més que recordar-lo constantment, en un esforç per preservar la seua lucidesa, el seu abast i la seua actualitat. Marcada clarament la missió de la UA en la formació integral dels seus estudiants, no solament en coneixements i disciplines, sinó també com a foment del sentit crític, social, responsable, saludable i sensible als principis de sostenibilitat, adoptar els principis que Bernàcer va encarnar durant tota la seua vida reforça aquesta meta bàsica en la idiosincràsia d'una universitat com la nostra.

I és que n'hi ha prou amb acostar-nos a la seua enlluernadora biografia per a comprovar com la seua passió per l'estudi de les ciències es va fer palesa en l'àrea divulgativa, tant en la pràctica com en la teòrica, i com la vinculació del professor Bernàcer amb la ciutat d'Alacant apunta un model clar de conciliació, en el qual la comunitat universitària ha d'estar sempre present en la societat alacantina sense deixar de banda la seua projecció internacional.

L'actual Seu Ciutat d'Alacant va ser en el seu moment l'Escola Superior de Comerç d'Alacant on Germà Bernàcer va començar, amb catorze anys, els estudis mercantils. Va acabar a penes quatre anys després, en 1901, amb la qualificació d'excel·lent, el títol de Perit Mercantil, i, el mateix any va accedir ja a la plaça oficial de Professorat, amb la mateixa qualificació. Segons l'obra *Perfil Humano de Germán Bernácer*, de Manuel Oliver Narbona, trobem des d'un primer moment dues activitats perfectament definides en l'àrea de coneixement de Bernàcer: l'ensenyament de les matèries científiques, i les pràctiques en laboratori per a l'alumnat. Tot un repte per a un docent de la seua qualitat.

Aquest exemple de dedicació a la teoria sense deixar de banda l'efectivitat dels coneixements seria una constant en la vida de Bernàcer, i un model d'ensenyament que cobra màxima actualitat en els estudis actuals, i sobretot en la nostra universitat, bolcada en la formació efectiva dels estudiants com a prova de valor dels coneixements i actituds per al desenvolupament de la seua vida laboral.

**EL MINISTRO DE INSTRUCCIÓN PÚBLICA
Y BELLAS ARTES**

Por cuanto D. German Bernas y Coma natural de *Belaserra* provincia de *Cataluña* de edad de *veintinueve* años ha acreditado en debida forma que reúne las condiciones prescritas por la actual legislación para obtener el Título de *Profesor mercantil* y ha de ser admitido su suficiencia en la *Exposición de Bellas Artes y el Concurso el día 1º de Julio de 1900 en esta de Barcelona*
Por tanto de orden de S. M. EL REY, y en cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 1º de la Ley de 10 de Mayo de 1890, se declara que el Sr. D. German Bernas y Coma es habilitado para que pueda ejercer libremente la profesión de *Profesor mercantil* en las provincias que gozaron de las leyes y reglamentos vigentes desde su salida de *Barcelona* hasta de sus circunstancias.

El Jefe de la Oficina

Encargado del Sr. Ministro
EL SECRETARIO

Firma del Interesado

[Signature]

[Signature]

[Signature]

Título de Profesor mercantil

á favor de

D. German Bernas y Coma

Exposición General del Centenario de España celebrada en Madrid en 1900

Exposición general del Centenario correspondiente fecha 11 marzo 1900

VA SIN ENMIENDA

Premi de Legislació Mercantil, 1900

Títol de Professor de Mercantil, 1905

La capacitat d'esforç de Germà Bernàcer, la seua constància, curiositat i intel·ligència van fer que combinara el treball en l'Escola Superior amb les classes particulars i la seua pròpia formació. És coneguda l'anècdota del quinquè quasi etern en la finestra, en les interminables nits d'estudi que el van convertir el 1905, amb només 22 anys, en catedràtic numerari de Tecnologia Industrial de l'Escola Superior d'Alacant.

Així, amb un afany per la cultura universal, amb una concepció de la realitat cada vegada més gran i complexa en la qual se situava l'Espanya del seu temps, i amb una tasca d'investigació que va fer que destacara entre els companys des del primer moment, Bernàcer entronca a la perfecció amb el principi bàsic de la investigació en la UA. Així, plantejava la investigació com a eina per a millorar el coneixement, tant per la transferència a través de la docència (són nombrosos els manuals de pràctiques de Germà Bernàcer per als alumnes), com per la contribució directa de la universitat a la societat a través de l'ineludible compromís que tenia amb el desenvolupament cultural, científic i tecnològic.

També podríem fixar-nos en la seua avançada concepció de l'idioma estranger com a eina fonamental en la incorporació del coneixement. Bernàcer dominava amb fluïdesa diverses llengües, fet que li va permetre publicar en revistes estrangeres, conèixer de primera mà les teories més avançades del seu temps,

provinents de la resta d'Europa, i relacionar-se en primera persona (el seu llegat epistolar és considerable) amb els pensadors més importants de la seua època. D'aquesta manera, el 1911, Germà Bernàcer va obtenir una beca de vuit mesos per a estudiar ciències tecnològiques a Bèlgica, Alemanya i Itàlia. Aquesta experiència va representar una important fita en la seua vida. Com alguns autors apunten, és possible que l'observació directa dels problemes socioeconòmics que va descobrir en aquests països despertara en ell la vocació per l'estudi de l'economia. En qual-sevol cas, l'aprenentatge experimentat durant aquells mesos li va obrir encara més l'interès pel món que l'envoltava i li va donar de primera mà un coneixement exhaustiu de les noves direccions de les ciències en aquella època. Com veiem, la voluntat de constant recerca i aprenentatge va ser enorme i inusual en la seua època i en el seu entorn.

Coincideix de nou aquesta trajectòria vital i acadèmica amb els propòsits de la Universitat d'Alacant en relació amb la formació. És per això que cal, per a proporcionar una oferta formativa àmplia i que millore l'ocupabilitat de l'alumnat, una oferta de titulacions institucionals que incloguen formació en l'estranger, a través d'una major vinculació d'universitats europees de prestigi, sota el paraigua de programes europeus, de manera que la mobilitat d'estudiants, professorat i PAS promoguen nous reptes, i noves xarxes docents i d'investigació entre les universitats.

Despatx de Germà Bernàcer conservat a la seu universitària d'Alacant. Foto R. Poveda

Creiem que Germà Bernàcer estaria a gust en una universitat que aspira cada dia a enfortir els seus valors com a institució oberta, transparent, tolerant, participativa, accessible, moderna, col·laborativa, solidària i sostenible. Que estaria d'acord amb el pensament crític i la voluntat de ser solidària i sostenible, i amb la intenció de tenir una projecció global i de ser un espai de trobada en la societat.

Els més de vint anys d'activitat intel·lectual, amb una projecció internacional de primer ordre, no podien més que veure's reflectits des del primer moment en la constitució de la personalitat de la Universitat d'Alacant. A través, per exemple, de l'edifici que porta el seu nom, obra de l'arquitecte Javier García-Solera Vera, que acull l'Escola d'Empresarials, i diferents centres de formació internacional i de gestió acadèmica de doctorats, i els diversos màsters de la UA; o a través de la creació i presència de la Seu Ciutat d'Alacant, que va ser Escola Superior de Comerç d'Alacant, lloc en el qual va desenvolupar la seua tasca durant vint-i-cinc anys.

Aquest centre de presència institucional en el cor de la ciutat d'Alacant que tant va estimar, s'ha convertit en referent habitual per la seua tasca social i formativa, pels seus nombrosos congressos, jornades i col·loquis que organitzen els diversos centres de la UA i altres institucions o associacions. Sense oblidar la incessant proposta d'activitats culturals, cíviques i

de debat, com també la ferma voluntat de servir de recer a tot tipus d'associacions, ONG, sindicats o plataformes ciutadanes que desenvolupen les activitats en els espais de la Seu.

Un lloc, en definitiva, que exemplifica dia a dia la voluntat de mantenir l'esperit de Germà Bernàcer, i que acull en l'actualitat la biblioteca-despatx que porta el seu nom. Aquest espai, concretat gràcies a la generositat de la família, que ha cuidat amb manyaga els seus estudis, les seues cartes i documents, i també la seua biblioteca; i al treball minuciós de Manuel Sánchez Monllor per a completar i conformar l'arxiu que avui acull la Seu Ciutat d'Alacant, representa un valuós llegat per als estudiosos i investigadors.

És voluntat de la Universitat d'Alacant conservar i posar en valor aquesta herència de coneixement i divulgació, aquest exemple de treball brillant i fonamental en la nostra societat, amb el qual no solament es cuidarà de preservar l'accés a la consulta dels acadèmics, sinó que, en dates properes, farà per traslladar al campus de Sant Vicent la biblioteca-despatx, promovent i facilitant al professorat i a l'alumnat la consulta i coneixement d'un dels intel·lectuals més importants i reconeguts de la ciutat d'Alacant.